

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Miluše Doškové, JUDr. Brigity Chrástilové, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatele: **F. P.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 3, Praha 4, **2) Ing. arch. D. F.**, zast. Prof. JUDr. Alešem Gerlochem, CSc., advokátem, se sídlem Botičská 4, Praha 2, o návrhu na prohlášení neplatnosti volby kandidáta do Senátu Parlamentu České republiky,

t a k t o :

- I. Návrh na neplatnost volby kandidáta Ing. arch. Daniely Filipiové do Senátu Parlamentu České republiky ve volbách konaných ve dnech 20. a 21. 10. 2006 a 27. a 28. 10. 2006 **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Navrhovatel, který je zapsán do stálého seznamu voličů ve volebním okrsku svého bydliště v hl. městě Praze, podal v zákonem stanovené lhůtě od vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí návrh na prohlášení neplatnosti volby kandidátky Ing. arch. D. F. (dále též „kandidátka“) do Senátu Parlamentu České republiky. Písemný návrh byl Nejvyššímu správnímu soudu, jako soudu příslušnému k projednání tohoto návrhu (§ 88 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů - dále též „volební zákon“), doručen dne 2. 11. 2006.

Ve svém podání navrhovatel uvedl, že důvodem jeho návrhu je, že byla porušena ustanovení zákona o volbách do Parlamentu České republiky způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta, jmenovitě ustanovení § 16 odst. 2 volebního zákona, neboť během volební kampaně byly o kandidátce zveřejňovány nepravdivé údaje.

Navrhovatel jako nepravdivý označuje údaj: *„Během mého působení v Senátu se na mne obrátily stovky z vás se žádostí o pomoc. Každé žádosti jsem se poctivě věnovala, drtivě většinu jsem pomohla, mnohdy i opakovaně.“* Toto tvrzení kandidátky se, jak uvádí navrhovatel, objevilo jak v novinách (Radniční noviny Praha 3 - www.praha3.cz/rn/06/06_09.pdf) tak na www.filipiova.cz/politika/volby_2006.html. Dále navrhovatel uvádí, že v rozporu s tímto prezentovala Ing. arch. D. F. pod hlavičkou své politické strany (viz: <http://www.filipiova.cz/politika/nacempracuji.html>) „Senátorské dny -

návštěvy občanů v oblastní kanceláři M. 3, P.2“ následující údaj: „V období od konce listopadu 2000 do června navštívilo kancelář celkem 194 občanů nebo zástupců různých institucí. U valné většiny se jednalo o návštěvy opakované.“ K tomu stěžovatel uzavírá, že senátorka nepřijala žádné stovky občanů, ale pouze výše uvedený počet a jde tedy jednoznačně o zveřejnění nepravdivého údaje.

Dále navrhovatel uvádí, že se osobně na paní kandidátku obrátil se žádostí o vyjádření k diskriminaci občanů při privatizaci bytového fondu obcí prodejem tzv. oprávněným nájemcům. Dopis předal do Senátu osobně dne 8. 3. 2005 (což doložil v příloze), a rovněž se na paní senátorku obrátil dopisem na oblastní kancelář M. 3, P. 2. Daný problém považuje navrhovatel za naléhavý, jeho řešení se dotýká desetitisíce rodin. Navrhovatel prohlašuje, že žádné z jeho žádostí se paní kandidátka nevěnovala a do „dnešního dne“ mu žádným způsobem neodpověděla. Podle navrhovatele je rovněž z tohoto hlediska údaj o tom, jak se kandidátka věnovala žádostem občanů, zveřejněný během volební kampaně, nepravdivý a splňuje požadavky na opakování voleb. Navrhovatel dodává, že kdyby paní kandidátka uvedla, že si vybírá občany, které vyslyší, přistupovali by občané k jejímu zvolení jinak.

Závěrem navrhovatel konstatuje, že protože jednoznačně prokázal, že během volební kampaně uvedené kandidátky byly naplněny předpoklady pro opakování voleb, předpokládá, že soud bude postupovat tak, jak stanoví zákon.

Státní volební komise (odpůrce č. 1) v písemném vyjádření k návrhu uvedla, že volební kampaň pro volby do Senátu Parlamentu České republiky je upravena v § 16 volebního zákona, s tím, že v odstavci 2 je uvedeno, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje. Tuto úpravu je nutno chápat jako morální apel na jednotlivé kandidující subjekty, avšak s porušením citovaného ustanovení nespojuje volební zákon žádnou sankci. Současně Státní volební komise upozornila na nález Ústavního soudu Pl. ÚS 73/04, zabývající se volební kampaní.

Kandidátka (odpůrce č. 2, resp. odpůrkyně) v písemném vyjádření k návrhu uvedla, že podle ustanovení § 87 odst. 5 volebního zákona je možno podat návrh na neplatnost volby kandidáta tehdy, má-li navrhovatel zato, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledky volby tohoto kandidáta. Z citovaného ustanovení vyplývá, že návrhu je možno vyhovět pouze tehdy, lze-li nalézt objektivní příčinnou souvislost mezi volební vadou a složením zastupitelského sboru, resp. alespoň potencionální příčinnou souvislost. Takovou příčinnou souvislost však nelze vykládat jako pouhou abstraktní možnost určité volební vady ovlivnit výsledek voleb. S odkazem na nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 73/04, uvedla, že musí jít o vadu, která prokazatelně mohla způsobit, že by voliči rozhodli jinak. V daném případě je Ing. +-arch. D. F. toho názoru, že tyto podmínky nejsou splněny. Z volebních výsledků (viz internetové stránky ČSÚ <http://www.volby.cz>) je zřejmé, že odpůrkyně zvítězila ve volbách s jasnou převahou. V prvním kole voleb získala 44,73 % hlasů (celkem 15336 hlasů), přičemž kandidátka, která se umístila na druhém místě, získala 14,46 % hlasů (4959 hlasů). V druhém kole pak odpůrkyně získala 61,44 % hlasů (12927 hlasů), její protikandidátka získala 38,55 % hlasů (8113 hlasů). Podle odpůrkyně je vyloučeno, aby rozdíl 4814 hlasů byl dosažen pouze tím, že uváděla, že pomohla stovkám občanů, zatímco podle navrhovatele jich bylo pouze 194. Stejně tak volební výsledek nemohla ovlivnit ani skutečnost, že odpůrkyně neodpověděla na navrhovatelův dotaz, protože takto by maximálně mohla přijít o jeho hlas.

K údajné nepravdivosti údajů zveřejněných v průběhu volební kampaně odpůrkyně uvádí, že ze strany navrhovatele došlo ke zjevné dezinterpretaci prezentovaných skutečností. Pokud odpůrkyně uváděla, že pomohla stovkám voličů, přičemž v její senátorské kanceláři ji navštívilo 194 osob, pak samozřejmě měla na mysli, že během své funkce komunikovala různými formami (telefonicky, e-mailovou poštou či osobně u příležitosti různých setkání s občany) s mnoha stovkami osob, jimž podle okolností pomohla. Nelze tedy srovnávat počet osob, které ji vyhledaly v její senátorské kanceláři s údajem o počtu osob (navíc uvedeném velmi obecně), jimž se v průběhu výkonu funkce věnovala. Co se týče tvrzení navrhovatele, že odpůrkyně neodpověděla na jeho písemný dotaz, k tomu odpůrkyně uvedla, že tento dopis nebyl odpůrkyni nikdy doručen. Byl předán přímo do kanceláře Senátu a v některých případech se může stát, že písemnost adresovaná senátorovi mu není doručena. K tomu odpůrkyně dodala, že navrhovatel měl možnost obrátit se na ni s urgencí odpovědi, on však ani netvrdí, že by tak učinil.

Odpůrkyně má zato, že se v žádném případě nedopustila nečestného nebo nepoctivého jednání ve volební kampani, tím méně se pak mohla dopustit jednání, které by mohlo mít vliv na výsledky voleb. Proto navrhla, aby soud návrh na neplatnost volby kandidáta zamítl.

Podle § 90 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), za podmínek stanovených zvláštními zákony může se občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta. Tímto zvláštním zákonem je i zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

Podle § 87 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, podáním návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl senátor volen, každá politická strana, politické hnutí, koalice nebo nezávislý kandidát, jejichž přihláška k registraci ve volebním obvodu byla pro volby do Senátu zaregistrována. Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.

Podle § 88 odst. 2 tohoto zákona je k řízení příslušný Nejvyšší správní soud.

Vzhledem k tomu, že návrh byl podán včas (dne 2. 11. 2006), je z něj zřejmé, že navrhovatel namítá neplatnost volby kandidáta, a navrhovatel je zapsán ve stálém seznamu voličů ve volebním okrsku, kde byl druhý odpůrce volen (viz úřední záznam o telefonickém ověření této skutečnosti u Úřadu městské části Praha 2 ve volebním obvodu č. 26) Nejvyšší správní soud tento návrh meritorně projednal, avšak jako nedůvodný jej zamítl.

Podstata námitek navrhovatele spočívala v tvrzení, že kandidátka na senátorku před volbami nepravdivě informovala, že *během svého působení v Senátu se na ni obrátily stovky občanů a každé žádosti se poctivě věnovala*, když z ověřitelných zdrojů vyplývá, že se věnovala pouze 194 občanům nebo zástupcům různých institucí. Stejně tak byla vznesena námitka, že na významný opakovaný písemný dotaz navrhovatele kandidátce jako senátorce, tato navrhovateli nijak neodpověděla. Navrhovatel proto údaj o tom,

že se kandidátka na senátorku *poctivě věnovala žádostem občanů*, zveřejněný během volební kampaně, považuje za nepravdivý, a má zato, že tato skutečnost splňuje požadavky na opakování voleb.

Pokud jde o způsob vedení volební kampaně, § 16 odst. 2 volebního zákona stanoví, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje.

Z ustanovení § 87 odst. 5 volebního zákona vyplývá, že návrh na neplatnost volby kandidáta je důvodný tehdy, byla-li porušena ustanovení volebního zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta.

Jak Nejvyšší správní soud judikoval již dříve (viz např. usnesení ze dne ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, publikované pod č. 354/2004 Sb. NSS), v obecné rovině existují tři základní předpoklady vyhovění volební stížnosti: (1.) protizákonnost, tzn. porušení některých ustanovení volebního zákona; (2.) vztah mezi touto protizákonností a zvolením kandidáta, jehož volba je napadena volební stížností, a (3.) zásadní intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybňovat volbu kandidáta. Jinak řečeno, tato intenzita musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, nebyl by tento kandidát zřejmě vůbec zvolen. Zjednodušeně řečeno, musí jít o takovou intenzitu, která způsobuje zásadní zpochybnění volebních výsledků.

Uvedené tři předpoklady musí být naplněny kumulativně. Nebude-li dán byt i jenom jeden z nich, volební stížnost nemůže být úspěšná.

Již z některých samotných tvrzení navrhovatele je zřejmé, že v dané věci nemohl být splněn ani jeden ze shora uvedených předpokladů, neboť především nebylo možno vyhodnotit namítané jednání Ing. arch. D. F. jako nezákonné.

Navrhovatelem namítané vady v jednání Ing. arch. D. F. v předvolební kampani nemohly naplnit porušení § 16 odst. 2 volebního zákona, který ukládá vést volební kampaň čestně a poctivě. Čestnou a poctivou volební kampaní je třeba rozumět především takovou volební kampaň, která zajistí tzv. čistotu voleb. V posuzované věci byla navrhovatelem čestnost a poctivost volební kampaně ze strany odpůrkyně spojována s určitou nepřesností uváděných údajů, a stejně tak s možností jejich různé interpretace, nevyjímaje interpretaci zkreslenou či účelovou. Údaje, které jsou zveřejňovány ve volební kampani, jsou zpravidla údaji obecnějšími či z obecnějšími, a nemusí tak (často ani nemohou) zcela matematicky přesně odpovídat objektivní realitě. Pokud je tedy navrhovatel toho názoru, že existuje rozpor mezi tvrzením odpůrkyně že *během svého působení v Senátu se na ni obrátily stovky občanů a každé žádosti se poctivě věnovala*, zatímco z ověřitelných zdrojů vyplývá, že se věnovala pouze 194 občanům nebo zástupcům různých institucí, potom v situaci, kdy odpůrkyně ve svém vyjádření vyložila, že *tím měla na mysli, že během své funkce komunikovala různými formami (telefonicky, e-mailovou poštou či osobně u příležitosti různých setkání s občany) s mnoha stovkami osob, jimž podle okolností pomohla*, potom nelze tento „rozpor“ vnímat jen jako rozpor interpretační a nikoliv jako porušení zákona, ukládající vést volební kampaň čestně a poctivě. Navíc striktně vzato, sám počet „194“ osob, které odpůrkyni navštívily

v senátorské kanceláři není v zásadním rozporu s konstatováním, že se odpůrkyně věnovala „stovkám osob“.

Obdobně pokud jde o nevyřízení navrhovatelova písemného podání, je otázkou, zda je lze beze zbytku považovat za rozpor s vyjádřením odpůrkyně, že se *každé žádosti poctivě věnovala*. Odpůrkyně uvedla, že dopis byl adresován do kanceláře Senátu a nikdy jí nebyl doručen. Z podání navrhovatele lze taktéž dovodit toliko to, že dopis byl doručen do kanceláře Senátu, nikoliv odpůrkyni samotné. Navrhovatel sice dále uvedl, že se dopisem rovněž na paní senátorku obrátil na oblastní kancelář M. 3, P. 2, to však nijak nedoložil. Za tohoto stavu věci je sporné, zda dopis navrhovatele odpůrkyně obdržela, nicméně i případné nevyřízení tohoto jednoho dopisu (při doloženém objemu komunikace) by nemohlo naplnit porušení § 16 odst. 2 volebního zákona.

Nejvyšší správní soud je toho názoru, že uvádění navrhovatelem namítaných údajů nelze považovat za nečestné a nepoctivé vedení volební kampaně, když je navíc zcela zřejmé, že předvolební kampaň odpůrkyně se zdaleka neomezovala na navrhovatelem uváděný údaj.

Nad rámec dosud uvedeného, Nejvyšší správní soud dodává, že i z judikatury Ústavního soudu lze dovodit, že ne každá vada, nesprávnost či nepřesnost při vedení volební kampaně znamená porušení § 16 odst. 2 volebního zákona. Podle nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 73/04, publikovaného ve Sbírce zákonů pod č. 140/2005 Sb., zabývající se volební kampaní, *naše volební soudnictví nezná absolutní vady volebního řízení (tzv. absolutní zmatky volebního řízení), tj. takové porušení ustanovení volebního předpisu, které by mělo za následek automatické zrušení voleb, volby kandidáta nebo hlasování. Všechny možné vady a pochybení je v tomto smyslu třeba považovat za relativní a jejich význam je třeba poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb do zastupitelského orgánu jako takového nebo na výsledek volby konkrétního kandidáta, popř. na výsledek hlasování, a to podle principu proporcionality. Tento proces je založen na ústavním principu ochrany rozhodnutí, které vzešlo z vůle většiny vyjádřené svobodným rozhodováním a respektujícím práva menšiny (čl. 6 Ústavy). Úprava ověřování voleb je přitom alternativně založena na předpokladu objektivní příčinné souvislosti mezi volební vadou a složením zastupitelského sboru nebo alespoň možné příčinné souvislosti (princip potenciální kauzality ve volebním soudnictví). Tuto možnou příčinnou souvislost, jak ji zakotvuje § 87 volebního zákona, je však třeba vykládat nikoli jako pouhou abstraktní možnost. Závěr o předpokladech porušení zákona při vedení volební kampaně tak vyplývá i z principu proporcionality, který se promítá do § 87 odst. 5 volebního zákona, a z něj vyvozovaných předpokladů úspěšnosti volební stížnosti.*

V posuzované věci je nepochybné, že mezi navrhovatelem požadovaným následkem, spočívajícím ve vyslovení neplatnosti volby Ing. arch. D. F. senátorkou, a tvrzeným porušením volebního zákona i pro případ, že by o porušení zákona šlo, by existoval zcela zjevný nepoměr, a takový neproporcionální následek by byl v rozporu s ústavním pořádkem, a bezdůvodně by poškozoval zvolenou kandidátku.

Vzhledem k tomu, že v dané věci nebyla v jednání Ing. arch. D. F. při vedení volební kampaně shledána nezákonnost, nemohl Nejvyšší správní soud volební stížnosti přisvědčit.

Neplatnost volby kandidáta může způsobit jen tak závažné porušení volebního zákona, které zásadně zpochybňuje výsledky voleb a které důvodně zavdává příčinu k pochybnostem o tom, zda volba kandidáta a její výsledky jsou projevem skutečné vůle voličů.

O takový případ se v posuzované věci nejedná.

Ze všech těchto výše uvedených důvodů posoudil Nejvyšší správní soud podaný návrh jako nedůvodný a zamítl jej.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. listopadu 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu